

facere malum : magnum est amare bonum. Nam et latro timet malum ; et ubi non potest , non facit : et tamen latro est. Deus enim cor interrogat , non manum. Lupus venit ad ovile ovium , quærit invadere , quærit jugulare , quærit devorare : vigilant pastores , latrant canes : nihil potest , non aufert , non occidit ; sed tamen lupus venit , lupus redit. Numquid quia ovem non tulit , ideo lupus venit , et ovis redit ? Lupus venit fremens , lupus redit tremens : lupus est tamen et fremens et tremens. Interroga ergo te , quisquis vis judicare ; et vide si tunc non facis male , quando potes facere , et ab homine non puniri : tunc times Deum. Nemo est ibi , nisi tu et ille cui facis malum , et Deus qui ambos videt : vide , ibi time. Parum est quod dico : Vide , ibi time malum : ibi ama bonum. Nam etiamsi timore gehennæ non facis malum , nondum es perfectus¹. Audeo dicere , si timore gehennæ non facis malum , est quidem in te fides , quia credis futurum Dei esse iudicium : gaudeo fidei tuæ , sed adhuc timeo malitiæ tuæ. Quid est quod dixi ? Quia si timore gehennæ non facis malum , non amore justitiæ facis bonum.

XI. Aliud est , timere pœnam ; aliud est , amare justitiam. Amor castus in te esse debet , quo amore desideres videre , non cœlum et terram , non campos liquidos maris , non spectacula nugatoria , non fulgores nitoresque gemmarum : sed desidera videre Deum tuum , amare Deum tuum : quia dictum est : « Dilectissimi , filii Dei » sumus , et nondum apparuit quod erimus , scimus autem » quia cum apparuerit , similes ei erimus , quoniam videmus eum sicuti est². » Ecce propter quam visionem fac bonum , ecce propter quam noli facere malum. Si enim amas videre Deum tuum , si in hac peregrinatione illo amore suspiras ; ecce probat te Dominus Deus tuus ,

¹ Florus ad Hebr. xii. — ² 1 Joan. iii, 2.

quasi dicat tibi : Ecce fac quod vis , imple cupiditates tuas , extende nequitiam , dilata luxuriam , quidquid libuerit , licitum puta ; non hinc te punio , non te in gehennas mitto , faciem meam tantum tibi negabo. Si expavisti , amasti ; si hoc quod dictum est : Faciem suam tibi negabit Deus tuus , conremuit cor tuum , in non videndo Deum tuum magnam pœnam putasti ; gratis amasti. Si ergo sermo meus invenit in cordibus vestris aliquam scintillam gratuiti amoris Dei , ipsam nutrite : ad hanc augendam vos advocate prece , humilitate , dolore pœnitentiæ , dilectione justitiæ , operibus bonis , gemitibus sinceris , conversatione laudabili , amicitia fideli. Hanc scintillam boni amoris flate in vobis , nutrite in vobis : ipsa cum creverit , et flammam dignissimam et amplissimam fecerit , omnium cupiditatum carnalium scœna consumit.

SERMO CLXXIX¹.

De verbis apostoli Jacobi , cap. i. *Sit autem unusquisque vestrum velox ad audiendum , tardus autem ad loquendum. Ac de illis ibidem : Estote autem factores verbi , et non auditores tantum , etc.*

I. VERBI Dei assiduos auditores , beatus Jacobus apostolus convenit , dicens : « Estote autem factores verbi , et » non auditores tantum , fallentes vosmetipsos². » Neque enim eum cujus verbum est , aut per quem dicitur verbum : sed vosmetipsos fallitis. Ex hac ergo sententia manante de fronte veritatis , per os apostolicum veracissimi-

¹ Alias de Diversis 27. — Jacob. i, 22.

num, audemus et nos exhortari vos : et cum exhortamur vos, respicere nos. Verbi Dei enim inanis est forinsecus prædicator, qui non est intus auditor. Nec ita aversi ab humanitate et fideli consideratione sumus, ut pericula nostra non intelligamus, qui verbum Dei populis prædicamus. Consolatur autem nos, quia ubi periclitamur in ministeriis nostris, adjuvamus orationibus vestris. Nam ut noveritis, fratres, quam tutiore loco stetis quam nos, ipsius Apostoli aliam sententiam profero dicentis : « Sit autem » unusquisque vestrum velox ad audiendum, tardus autem ad loquendum¹. » Prius itaque de hoc officio nostro loquar, propter hanc sententiam, qua admonemur esse velociore ad audiendum, tardiores ad loquendum : ut cum officium nostrum qui sæpe loquimur, excusavero, tunc veniam ad id quod primo proposui.

II. Oportet nos exhortari vos, ut non sitis auditores tantum verbi, sed etiam factores. Quod ergo sæpe vobis loquimur, quis non, parum advertens necessitatem nostram, judicat nos, cum legit : « Sit autem omnis homo velox ad audiendum, tardus autem ad loquendum ? » Ecce studium vestrum nos non permittit istam servare sententiam. Debetis ergo orare, sublevare, quem cogitis periclitari. Verumtamen, fratres mei, dicam vobis, quod volo credatis; quia hoc in corde meo non videtis. Ego qui vobis assidue loquor, jubente domno et fratre meo Episcopo vestro, et exigentibus vobis, tunc solidum gaudeo, dum audio. Gaudium, inquam, meum tunc solidum est, quando audio, non quando prædico. Tunc enim securus delector. Voluptas illa non habet inflationem. Non ibi formidatur præcipitium elationis, ubi est petra solidæ veritatis. Et ut sciatis ita esse, audite ubi dictum est : « Auditui meo dabis exultationem et lætitiā. » Ibi gau-

¹ Jacob. I, 19, et Prov. XVII, 27.

deo, ubi audio. Deinde secutus adjunxit : « Exultabunt » ossa humiliata¹. » Ubi audimus ergo, humiles sumus : ubi autem prædicamus, et si in elatione periclitamur, certe vel frenamur. Et si non extollor, periclitor ne extollar. Ubi autem odio, sine frudatore fruor, sine teste delector. Noverat hoc gaudium etiam amicus ille sponsi, qui dicebat : « Qui habet sponsam, sponsus est : amicus » autem sponsi stat, et audit eum². » Et ideo stat, quia audit eum. Quia et primus homo audiendo Deum stetit, audiendo serpentem cecidit. « Ergo amicus sponsi stat, » et audit eum : et gaudio, inquit, gaudet propter vocem » sponsi. » Non propter vocem suam, sed propter vocem sponsi. Vocem tamen sponsi quam intus audiebat, foras populis non claudibat.

III. Hanc partem sibi elegerat etiam illa Maria, quæ ministrante et circa multum ministerium occupata sorore sua, sedebat ad pedes Domini, et otiosa verbum ejus audiebat³. Joannes stabat, illa sedebat : sed illa corde stabat, et ille humilitate sedebat. Statio enim significat permansionem, sessio humilitatem. Et ut sciatis quia statio permansionem significat, hanc permansionem dicitur diabolus non habuisse, de quo dictum est : « Ille » homicida erat ab initio, et in veritate non stetit⁴. » Item quia sessio significat humilitatem, ille Psalmus ostendit, ubi admonet de poenitentia, et dicit : « Surgite » postquam sedistis, qui manducatis panem doloris⁵. » Quid est : « Surgite postquam sedistis ? Qui se humiliat, » exaltabitur⁶. » Quid autem boni habeat auditio, ipse Dominus testis est, loquens de Maria quæ sedebat ad pedes ejus, et verbum ejus audiebat. Cum enim soror ejus occupatissima circa ministerium, a germana sua desertam

¹ Psal. I, 10. — ² Joan. III, 9. — ³ Luc. X, 39. — ⁴ Joan. VI, 44. —

⁵ Psal. CXXVI, 2. — ⁶ Luc. XIV, 11.

se esse quereretur, abinterpellato Domino audivit: « Martha, Martha, circa multa es occupata: porro unum est » necessarium. Maria meliorem partem elegit, quæ non auferetur ab ea¹. » Numquid malum erat quod Martha agebat? Quis nostrum satis explicet verbis, quantum sit bonum hospitalitatem ministrare sanctis? Si quibuslibet sanctis, quanto magis capiti et præcipuis membris, Christo et Apostolis? Nonne unusquisque vestrum habens hoc hospitalitatis bonum, quando audit quid Martha faciebat, dicit apud se ipsum: O beata, o felix, quæ suscipere Dominum meruit, cujus hospites Apostoli facti sunt, ambulantes in carne! Nec tu deficias, quia non potes quod Martha, suscipere Christum in domum tuam cum Apostolis suis: facit te ipsum securum: « Quando » uni ex minimis meis fecistis, mihi fecistis². » Opus ergo magnum est, valde magnum, quod præcipit Apostolus, dicens: « Necessitatibus sanctorum communicantes, hospitalitatem sectantes³. » Quam laudans in Epistola ad Hebræos dicit: « Per hanc quidam nescientes hospitio » receperunt Angelos⁴. » Magnum ergo ministerium, magnum donum. Et tamen Maria meliorem partem elegit; quia sorore sollicita, laborante, multa curante, illa vacabat, sedebat, audiebat.

IV. Ostendit tamen Dominus, unde fuerit illa pars melior. Continuo quippe cum dixisset: « Maria meliorem partem elegit »: quasi quæreremus, ut scire vellemus unde meliorem, subjunxit et ait: « Quæ non auferetur ab ea. » Quid intelligimus, fratres mei? Si ideo meliorem partem elegit, quia non auferetur ab ea; sine dubio Martha eam partem elegerat, quæ auferretur ab ea. Plane auferetur ab omni homine, qui ministrat sanctis ea quæ sunt cor-

¹ Luc. x, 41, 42. — ² Matth. xxv, 40. — ³ Rom. xii, 13. — ⁴ Hebr. xiii, 2.

pori necessaria, auferetur ab eo quod facit. Non enim semper ministraturus est sanctis. Cui enim ministrat, nisi infirmitati? cui ministrat, nisi mortalitati? cui ministrat, nisi esurienti ac sitiendi? Hæc omnia non erunt, cum corruptibile hoc induerit incorruptionem, et mortale hoc induerit immortalitatem. Cum enim transierit ipsa necessitas, nullum erit ministerium necessitatis. Auferetur labor, sed reddetur merces. Cui tunc ministrabitur cibus, ubi esurit nemo? cui potus, ubi sitit nemo? cui hospitium, ubi peregrinus est nemo? Dominus ergo cum Discipulis suis, ut posset mercedem hujus operis reddere, dignatus est indigere. Esuriebat et ipse, et sitiabat: non quia cogebatur, sed quia dignabatur. Bonum enim erat, ut per quem facta sunt omnia, esuriret: sic enim felix esset qui pasceret. Et quando Dominum quisque pascebat, quid dabat? quis dabat? unde dabat? cui dabat? Quid dabat? Cibus pani dabat. Quis dabat? Ille utique dabat, qui plus accipere volebat. Unde dabat? numquid de suo? Quid enim habebat, quod non acceperat? Cui dabat? Nonne illi qui creaverat et quod accipiebat, et a quo accipiebat? Magnum hoc ministerium, magnum hoc opus, magnum donum. Et tamen Maria meliorem partem elegit, quæ non auferetur ab ea. Pars ergo Marthæ transit: sed, ut dixi, merces pro illa data non transit.

V. Pars vero Mariæ non transit. Videte quomodo non transeat. Unde delectabatur Maria quando audiebat? Quid manducabat? quid bibebat? Scitis quid manducabat, quid bibebat? Ipsum Dominum interrogemus, qui talem suis præparat mensam, ipsum interrogemus. « Beati, inquit, qui esuriunt et sitiunt justitiam, quoniam » ipsi saturabuntur¹. » De isto fonte, de isto horreo justitiæ sancta Maria sedens ad pedes Domini, quasdam esu-

¹ Matth. v, 6.

riens micas accipiebat. Tantum enim Dominus tunc dabat, quantum illa capiebat. Totum autem tantum quantum in illa sua futura mensa daturus est, nec ipsi Discipuli, ne ipsi Apostoli capere tunc poterant, quando illis dicebat: « Adhuc habeo vobis multa dicere, sed non » potestis illa audire modo¹. » Unde ergo Maria, ut dixi, delectabatur? Quid manducabat, quid bibebat avidissimis cordis faucibus? Justitiam, veritatem. Veritate delectabatur, veritatem audiebat: veritati inhiabat: Veritati suspirabat. Veritatem esuriens manducabat, sitiens bibebat: et ipsa reficiebatur, et unde pascebatur non minuebatur. Unde Maria delectabatur? quid manducabat? Immoror, quia delector. Audeo dicere, ipsum manducabat quem audiebat. Si enim veritatem manducabat, nonne ipse dixit: « Ego sum veritas²? » Et quid amplius dicam? Manducabatur, quia panis erat: « Ego » sum, inquit, panis qui de coelo descendi³. » Iste panis est qui reficit, nec deficit.

VI. Intendat itaque Charitas Vestra. Ecce dicimus ministrare sanctis, cibum parare, potum ministrare, mensam ponere, pedes lavare, lectum sternere, tecto suscipere; nonne omne hoc transitorium est? Quis autem audeat dicere, modo nos pasci veritate, non pasci autem cum venerimus ad immortalitatem? Nonne si pascimur modo micis, tunc plenam habebimus mensam? De ipso enim cibo spiritali Dominus dicebat, quando laudavit fidem Centurionis, et dixit: « Amen dico vobis, non in- » veni tantam fidem in Israël. Et ideo dico vobis, quia » multi ab Oriente et Occidente venient, et recumbent » cum Abraham, et Isaac, et Jacob in regno coelorum⁴. » Absit a cogitationibus nostris, ut illos cibos in mensa illius regni cogitemus, de qualibus dicit Apostolus: « Esca-

¹ Joan. xvi, 12. — ² Id. xiv, 6. — ³ Id. vi, 41. — ⁴ Matth. viii, 10, 11.

» ventri, et venter escis; Deus autem et hunc et has eva- » cuabit¹. » Quare evacuabit? Quia fames non erit ibi. Quod manducabitur, non finitur. Nam et hoc præmium sanctis suis promittens in illo regno, ait: « Amen dico » vobis, quia faciet eos recumbere; et transiet, et mi- » nistrabit eis². » Quid est, faciet eos recumbere, nisi faciet requiescere, faciet vacare? Quid est, transibit vel transiet, et ministrabit eis? Post hunc transitum ministrabit eis. Hic enim transitum fecit Christus: veniemus ad eum quo transivit, ibi jam non transit. Nam et Pascha in Hebræa lingua transitus interpretatur. Hoc Dominus ostendit, imo Evangelista, ubi de Domino dixit: « Cum » autem venisset hora ut transiret de hoc mundo ad Pa- » trem³. » Si ergo hic nos pascit, et sic pascit, ibi quomodo pascet? Quod ergo elegit Maria, crescebat, non transibat. Delectatio enim cordis humani de lumine veritatis, de affluentia sapientiæ, delectatio cordis humani, cordis fidelis, cordis sancti, non invenitur voluptas, cui possit aliqua ex parte comparari, ut vel minor dicatur. Quod enim dicitis: Minus est, quasi crescendo par erit. Nolo dicere, minor: non comparo; alterius generis est, longe aliud est. Quid est enim modo quod omnes attenditis, omnes auditis, omnes excitamini, et quando verum aliquid dicitur, delectamini? Quid vidistis? quid tenuistis? Quis color apparuit oculis vestris? quæ forma, quæ figura, quæ statura, quæ lineamenta membrorum, quæ corporis pulchritudo? Nihil horum. Et tamen amatis. Quando enim sic laudaretis, si non amaretis? Quando amaretis, si nihil videretis? Me itaque non ostendente formam corporis, lineamenta, colorem, pulchros motus, me non ostendente, vos tamen videtis, amatis, laudatis. Si hæc delectatio veritatis dulcis est nunc, multo dulcior

¹ 1 Cor. vi, 13. — ² Luc. xii, 37. — ³ Joan. xiii, 1.

erit tunc. « Maria meliorem partem elegit, quæ non aufertur ab ea. »

VII. Ostendi, sicut potui, quantum me Dominus adjuvare dignatus est, dulcissimæ Charitati Vestræ, quam tutiore loco stetis audiendo, quam nos prædicando. Hoc enim modo vos facitis, quod tunc omnes facturi sumus. Non enim erit tunc aliquis magister verbi, sed magistrum Verbum. Illud ergo sequitur, quod ad vos pertinet facere, ad nos monere. Vos enim estis auditores verbi, nos prædicatores. Intus autem ubi nemo videt, omnes auditores sumus: intus in corde, in mente, ubi vos docet ille, qui vos admonet laudare. Ego enim forinsecus loquor, ille intus excitat. Omnes ergo intus auditores sumus; et omnes et foris et intus in conspectu Dei factores esse debemus. Unde intus factores! « Quia qui viderit mulierem » ad concupiscendum eam, jam mœchatus est eam in » corde suo¹. » Et potest esse mœchus, nullo hominum vidente, sed Deo puniente. Quis est ergo intus factor? Qui non ad concupiscendum videt. Quis est foris factor? « Frange panem tuum esurienti². » Hoc enim cum fit, videt et proximus: sed quo animo fit, non videt nisi Deus. « Estote ergo, fratres mei, factores verbi, et non auditorum res tantum, fallentes vosmetipsos: » non Deum, non eum qui prædicat. Ego enim, vel quisquis vobis prædicat verbum, cor vestrum non videt: quid agatis intus in cogitationibus vestris, judicare non potest. Quia³ homo non potest, intuetur Deus, cui cor humanum non potest occultari. Ipse videt quo studio audias, quid cogites, quid teneas, quantum proficias de supplementis suis, quam instanter ores, quemadmodum depreceris Deum ex eo quod non habes, quomodo gratias agas ex eo quod habes: ille novit qui exacturus est. Nos pecuniam Do-

¹ Matth. v, 28. — ² Isai. lviii, 7. — ³ Forte Quod.

minicam erogare possumus; veniet exactor qui dixit: « Serve nequam, dares pecuniam meam nummulariis et » ego veniens cum usuris exigere¹. »

VIII. Nolite ergo, fratres mei, fallere vosmetipsos, quia venistis studiose ad audiendum verbum, si non facitis quod auditis deficiendo. Cogitate si pulchrum est audire, quanto magis facere. Si non audis, auditum negligis, nihil ædificas. Si audis, et non facis, ruinam ædificas. Domini Christi est de hac re proposita congruentissima similitudo: « Qui audit, inquit, verba mea hæc, et facit » ea, similabo eum viro prudenti, qui ædificat domum » suam super petram. Descendit pluvia, venerunt flumina, flaverunt venti, et impegerunt in domum illam, » et non cecidit. » Quare non cecidit? « Fundata enim » erat super petram². » Ergo audire et facere, ædificare est super petram. Ipsum enim audire ædificare est. « Qui » autem, inquit, audit verba mea hæc, et non facit ea, » similabo eum viro stulto, qui ædificat. » Et ipse ædificat. Quid ædificat? Ecce ædificat domum suam: sed quia non facit quod audit, et audiendo ædificat super arenam. Ergo super arenam, qui audit et non facit, ædificat: super petram, qui audit et facit: nec super arenam, nec super petram ædificat, qui omnino non audit. Vide autem quid sequatur: « Descendit pluvia, » venerunt flumina, flaverunt venti, et impegerunt in domum illam, et cecidit; et facta est ruina ejus magna. » Spectaculum miserabile.

IX. Ait ergo aliquis: Quod non sum factururus, quid mihi opus est audire? Audiendo enim, inquit, et non faciendo, ruinam ædificabo. Nonne tutius est nihil audire? Ipsam quippe partem Dominus in sua similitudine proposita attingere noluit, sed intelligendam dedit. In hoc

¹ Matth. xxv, 27. — ² Id. vii, 24-27.

enim sæculo, pluvia, venti, flumina non quiescunt. Non ædificas super petram, ut veniant, et non te dejiciant? Non ædificas super arenam, ne cum venerint, domum dejiciant? Ergo sine ullo tecto, quia nihil audis, sic remanebis. Venit pluvia, veniunt flumina : numquid ideo tutus, quia raperis nudus? Considera ergo, qualem tibi elegeris partem. Non eris, ut putas, non audiendo securus : necesse est te nudum sine ullo tecto obrui, tolli, submergi. Si ergo malum est super arenam ædificare, malum est nihil ædificare ; restat ut non sit bonum nisi in petra ædificare. Malum est ergo non audire : malum est audire et non facere ; restat audire et facere. « Estote » ergo factores verbi, et non auditores tantum, fallentes » vosmetipsos. »

X. Post hanc exhortationem timeo ne non verbo erigam, sed desperatione confringam. Fortassis enim aliquis, vel unus, vel duo, vel certe plures, in ista vestra frequenti præsentia judicat me, et dicit : Vellem scire, si iste qui mihi loquitur, omnia facit quæ vel ipse audit, vel cæteris dicit. Huic respondeo : « Mihi autem minimum est, ut a vobis dijudicer, aut ab humano die¹. » Quoniam et ego ipse ex aliqua parte, quid nuncsim, possum scire ; quid cras futurus sim, nescio. Sed tibi de me, o quisquis ita moveris, Dominus securitatem dedit. Si enim facio quæ dico vel quæ audio, « Imitatores mei es » tote, sicut et ego Christi². » Si autem dico, et non facio, Dominum audite : « Quæ dicunt, facite ; quæ autem » faciunt, facere nolite³. » Ergo si bene de me sentis, laudas me : si male sentis, accusas me, sed non excusas te. Quomodo enim te excusabis, si in malum prædicatorem veritatis verbum Dei tibi dicentem, et sua mala opera facientem contorqueas accusationem ; cum Dominus

¹ 1 Cor. iv, 3. — ² Ibid. 16. — ³ Matth. xxiii, 3.

tuus, redemptor tuus, effusor pretii, aggregans te militiae suæ, et faciens de servo suo fratrem suum, non te desinat commonere, et dicat : « Quæ dicunt, facite ; » quæ autem faciunt, facere nolite? Dicunt enim, inquit, » et non faciunt. » Bona dicunt, mala faciunt : tu audi bona, et noli facere mala. Hic respondebis : Quomodo audio bona ab homine malo? « Numquid colligunt de » spinis uvas⁴? »

SERMO CLXXX².

De verbis apostoli Jacobi, cap. v. *Ante omnia nolite jurare, etc.*

I. PRIMA lectio quæ nobis hodie recitata est apostoli Jacobi, oblata nobis est ad disserendum, et quodam modo indicta. Intentos enim vos fecit, admonens ante omnia ne juretis. Difficilis quæstio est. Hoc peccatum quem non reum teneat, si jurare peccatum est? nam perjurium peccatum esse, et grande peccatum, nemo dubitat. Sed non ait Apostolus, de cujus lectione tractamus : « Ante omnia, fratres mei, » nolite perjurare, sed « Nolite jurare³. » Præcessit etiam ipsis Domini Jesu Christi in Evangelio similis admonitio : « Audistis, inquit, quia » dictum est antiquis : Non perjurabis : ego autem dico » vobis : Nolite jurare, neque per cœlum, quia sedes » Dei est ; neque per terram, quia scabellum est pedum » ejus ; neque per caput tuum jurabis, quia non tibi est

¹ Matth. vii, 16. — ² Alias xxviii, de verbis Apostoli. — ³ Jacob. v, 12.